

Centres d'Estudis de Parla Catalana

En les darreres dècades s'ha experimentat un esclat d'estudis locals, molts d'ells donats a conèixer i vinculats a Centres d'Estudis. Més de la meitat dels centres existents avui dia s'han creat després del 1975. Un dels canalitzadors foren les Assemblees Intercomarcals d'Estudiosos. Les funcions que han anat desenvolupant es poden vertebrar en quatre eixos: la coordinació, la investigació, la dinamització cultural i la divulgació. Coordinació i agrupament de gent autodidacta i universitaris. La investigació s'ha centrat sobretot en el camp històric. La dinamització cultural intenta fer intervenir la població en una sèrie de seccions on cadascú pugui trobar el seu lloc. Finalment, la difusió, majoritàriament publicacions, però també exposicions, conferències, programes culturals de ràdio, etc. Moltes vegades, els centres d'estudis han hagut de suplir les funcions pròpies de les regidories de Cultura dels ajuntaments. No sempre neixen i viuen d'una forma independent, com una associació totalment privada, sinó que es vinculen a ajuntaments, museus, biblioteques, arxius, església o altres entitats.

Els dies 19 i 20 d'abril es va celebrar a la ciutat de Lleida, a la seu de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, el I Congrés de Centres d'Estudis de Parla Catalana, convocat per deu institucions repartides al llarg de la geografia dels Països Catalans, amb l'excepció de la Catalunya Nord. Es tracta de la Institució Valenciana d'Estudis i

Investigació, l'Institut de Cultura «Juan Gil-Albert» d'Alacant, l'Institut d'Estudis Baleàrics, l'Institut d'Estudis Eivissencs, l'Institut d'Estudis Gironins, l'Institut d'Estudis Ilerdencs, l'Institut d'Estudis Vallencs, l'Institut Menorquí d'Estudis, el Centre d'Estudis Socials d'Osona i la Societat Arqueològica Lul·liana, pertanyents tots ells a la CECEL (Confederación Española de Centros de Estudios Locales, vinculada al CSIC, Centro Superior de Investigaciones Científicas, de Madrid); i la majoria depenents d'institucions oficials —comunitats autònomes, diputacions, ajuntaments—. Com a aspecte negatiu trobem la manca de participació, tant en l'organització com en el congrés mateix, dels Centres d'Estudis Locals i Comarcals de caràcter associatiu. Així, la majoria de comunicacions, van anar a càrrec de membres de l'Institut d'Estudis Ilerdencs i Vallencs, mancant una visió general de la resta de Centres d'Estudis de parla catalana.

Tot i la manca d'algunes ponències, cal destacar les intervencions del Dr. Josep Quintana, sobre el marc jurídic dels centres i la del Dr. Josep Fontana, sobre les línies de futur. I també la taula rodona sobre la panoràmica europea.

Alguns Centres d'Estudis passen moment difícils i la seva línia d'actuació es dirigeix simplement a un continuisme sense renovació, ni humana ni dels seus objectius. Tothom coincideix en la necessitat de plantejar unes relacions més

El doctor
Josep Fontana

estretes entre els centres, i entre aquests i la Universitat, els arxius, els museus i altres centres de cultura. Pel que respecte a les comarques de Girona, creiem que el Patronat Francisc Eiximenis (de la Diputació de Girona) ha d'assumir el paper de coordinador i potenciador dels Centres d'Estudis locals i comarcals de les comarques gironines, tant pel que fa al finançament com a l'al·leugeriment de les tasques administratives (publicitat, subscripcions, correcció de galeres, assessorament fiscal i jurídic).

Concretament, va sorgir la proposta de la creació d'una associació que agrupés els Centres d'Estudis de parla catalana o dels Països Catalans. La idea és molt positiva, i no és la primera vegada que es contempla. Augmentar la intercomunicació entre els Centres, especialment amb la creació d'un butlletí o revista on s'exposés l'activitat dels Centres. Fins ara, en part, aquesta funció l'ha cobert els

Presidència de l'acte inaugural del Congrés

Plecs d'Història Local de la revista *Avenç*. Un segon punt no menys important seria la planificació i organització d'activitats científiques i recerques conjuntes. Potenciar la recerca a través d'incentius econòmics (beques, premis). Difondre les publicacions conjuntament: intercanvi de publicacions (avui bastant extès), publicació de catàlegs, creació d'una base de dades, facilitar la distribució a les llibreries i entre els associats a preu reduït... Finalment, i no menys important, reclamar un major suport de les institucions (Generalitat, diputacions, consells comarcals).

Com a problemes per a l'assoliment d'aquesta fita, destaca la gran diversitat de models de Centres d'Estudis existents, tant a nivell jurídic (públics i privats), com de grau d'assentament (nombre de socis o subscriptors), de funcions, d'organització i d'àmbit territorial (diferents estats i autonomies actuals). La manca de recursos, sobretot dels Centres d'Estudis de menor

àmbit territorial, i la mateixa limitació d'aquest marc d'actuació, definit en els estatuts, de cara a actuacions conjuntes. També sorgeix el fantasma de la burocratització en un nou ens, amb estatuts i personal que caldria precisar. A banda, la constatació que la llengua castellana s'està començant a introduir d'una forma parcial en alguns Centres d'Estudis.

A Lleida es va veure la necessitat de conèixer a fons la realitat actual dels Centres a través d'unes enquestes que recollissin el passat i el present de la institució. Al final del congrés, es va constituir una comissió formada per membres dels centres assistents, per vertebrar la possibilitat d'assolir els objectius tractats, sobretot l'associació, que tots creiem necessària i positiva, i per establir contactes amb la resta de Centres d'Estudis no participants i acabar de vertebrar la iniciativa. Esperem que sigui realitat ben aviat.

ROSER PUIG I TÀRRECH